© rasailojaraid.com

پروفیسر محمد حمزہ نعیم

چاند کب نظر آئے گا؟

(محرم ۱۴۲۸ھ تا محرم ۱۴۲۹ھ۔ مطابق جنوری ۲۰۰۷ء تا جنوری ۲۰۰۸ء)

(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)	(۷)	(۸)
نام ماہ اور ایام ماہ	اجتماع شمس وقمر کی تاریخ دن اور وقت	چاند کی عمر بوقت غروب آفتاب	غروب آفتاب کے کتنا بعد تک چاند افق پر کھڑا رہے گا	رویت ہلال کی امکانی تاریخ اور چاند کی عمر	اوّل چاند کی امکانی انگریزی تاریخ	ناممکن رویت والی شام	نیومون سسٹم میں چاند کی پہلی رات
محرم ۱۴۲۸ھ ۲۹ دن	۲۰۰۷_۱_۱۹ جمعہ ۷ بجے صبح	۱۱:۰۰	۲۱ منٹ	۲۰۰۷_۱_۲۰ ۳۵ گھنٹے	۲۰۰۷_۱_۲۱	۲۰۰۷_۱_۱۹	۲۰۰۷_۱_۱۹
صفر ۳۰ دن	۲۰۰۷_۲_۱۲ ہفتہ سوا سات بجے شام	ابھی چاند پیدا ہ نہیں ہوا ایک گھنٹہ باقی ہے	ابھی چاند پیدا ہی نہیں ہوا	۲۰۰۷_۲_۱۸ ۲۳ گھنٹے	۲۰۰۷_۲_۱۹	۲۰۰۷_۲_۱۷	۲۰۰۷_۲_۱۷
ربیع (۱) ۲۹ دن	۲۰۰۷_۳_۱۹ سوموار پونے چھے بجے صبح	پونے تیرہ گھنٹے	۲۹ منٹ	۲۰۰۷_۳_۲۰ ۳۶ گھنٹے ۵۰ منٹ	۲۰۰۷_۳_۲۱	۲۰۰۷_۳_۱۹	۲۰۰۷_۳_۱۸
ربیع (۲) ۲۹ دن	۲۰۰۷_۴_۱۷ منگل ۲ بج کر ۳۶ منٹ شام	۴ گھنٹے ۵ منٹ	۷ منٹ	۲۰۰۷_۴_۱۸ ۲۸ گھنٹے ۵ منٹ	۲۰۰۷_۴_۱۹	۲۰۰۷_۴_۱۷	۲۰۰۷_۴_۱۷
جمادی (۱) ۳۰ دن	۲۰۰۷_۵_۱۶ بدھ۔ ساڑھے دس بجے رات	ابھی چاند پیدا ہی نہیں ہوا ساڑھے تین گھنٹے باقی ہیں	ابھی چاند پیدا ہی نہیں ہوا	۲۰۰۷_۵_۱۷ ساڑھے بیس گھنٹے	۲۰۰۷_۵_۱۸	۲۰۰۷_۵_۱۶	۲۰۰۷_۵_۱۶
جمادی (۲) ۲۹ دن	۲۰۰۷_۵_۱۵ جمعہ سوا چھے بجے صبح	۱۲ گھنٹے ۵۱ منٹ	۳۸ منٹ	۲۰۰۷_۶_۱۶ ۳۶ گھنٹے ۵۱ منٹ	۲۰۰۷_۶_۱۷	۲۰۰۷_۶_۱۵	۲۰۰۷_۶_۱۴
رجب ۳۰ دن	۲۰۰۷_۷_۱۴ ہفتہ ۵ بج کر ۴ منٹ شام	۲ گھنٹے ۲۰ منٹ	۱۱ منٹ	۲۰۰۷_۷_۱۵ ۲۶ گھنٹے ۲۰ منٹ	۲۰۰۷_۷_۱۶	۲۰۰۷_۷_۱۴	۲۰۰۷_۷_۱۴
شعبان ۳۰ دن	۲۰۰۷_۸_۱۳ سوموار ۴ بجے صبح	۱۵ گھنٹے ۶ منٹ	۲۳ منٹ	۲۰۰۷_۸_۱۴ ۳۹ گھنٹے ۶ منٹ	۲۰۰۷_۸_۱۵	۲۰۰۷_۸_۱۳	۲۰۰۷_۸_۱۲

© rasailojaraid.com

رمضان المبارک ۳۰ دن	۲۰۰۷_۹_۱۱ منگل پونے ۶ بجے شام	۵۷ منٹ صرف	چاند ۶ منٹ پہلے غروب ہوجائے گا سورج بعد میں	۲۰۰۷_۹_۱۳ تقریباً ۴۹ گھنٹے	۲۰۰۷_۹_۱۴	۲۰۰۷_۹_۱۲	۲۰۰۷_۹_۱۱
شوال ۲۹ دن	۲۰۰۷_۱۰_۱۱ جمعرات ۱۰ بجے قبل دوپہر	۸ گھنٹے ۸ منٹ	چاند افق پر موجود نہیں سورج سے پہلے غروب ہوچکا ہے	۲۰۰۷_۱۰_۱۳ ۵۶ گھنٹے ۶ منٹ	۲۰۰۷_۱۰_۱۴	۲۰۰۷_۱۰_۱۲	۲۰۰۷_۱۰_۱۱
ذوالقعدہ ۳۰ دن	۲۰۰۷_۱۱_۱۰ ہفتہ ۴ بج کر ۳ منٹ صبح	پونے چودہ گھنٹے	صرف ۲ منٹ	۲۰۰۷_۱۱_۱۱ پونے ۲۸ گھنٹے	۲۰۰۷_۱۱_۱۲	۲۰۰۷_۱۱_۱۰	۲۰۰۷_۱۱_۹
ذی الحجہ ۲۹ دن	۲۰۰۷_۱۲_۹ اتوار تقریباً پونے گیارہ بجے رات	ابھی چاند پیدا ہی نہیں ہوا پانچ گھنٹے بعد پیدا ہوگا	ابھی چاند پیدا ہی نہیں ہوا	۲۰۰۷_۱۲_۱۱ ۴۳ گھنٹے ۴ منٹ	۲۰۰۷_۱۲_۱۲	۲۰۰۷_۱۲_۱۰	۲۰۰۷_۱۲_۹
محرم ۱۴۲۹ھ	۲۰۰۸_۱_۸ منگل ۴ بج کر ۳۷ منٹ شام	ایک گھنٹہ ۲۲ منٹ	چاند ۷ منٹ پہلے غروب ہوگا، سورج بعد میں غروب ہوگا	۲۰۰۸_۰۱_۹ ۲۵ گھنٹے ۲۲ منٹ	۲۰۰۸_۰۱_۱۰	۲۰۰۸_۰۱_۸	۲۰۰۸_۰۱_۸

مختصر تجزیہ وتبصرہ:

(۱) جو مہینہ دیکھنا ہے' پہلے کالم میں اُس کا نام دیکھیں پانچویں کالم میں ہلال نظر آنے کی تاریخ لکھی ہے۔

(۲) گرد وغبار وغیرہ کی صورت میں ممکن ہے' اِس تاریخ کی شام ہلال نظر نہ آئے لیکن ہماری دی گئی تاریخ سے پہلے ہلال نظر نہ آئے گا۔

(۳) سورج غروب ہونے سے پہلے ہی چاند غروب ہوجائے تو واضح بات ہے کہ چاند نظر نہیں آئے گا کیونکہ سورج کی دھوپ میں وہ نظر نہیں آتا اور غروب آفتاب کے وقت وہ موجود ہی نہیں۔

(۴) نیومون سسٹم میں بھی سعودی نظام کے مطابق غروب آفتاب سے پہلے نیومون پیدا ہونا اور سورج کا چاند سے پہلے غروب ہونا ضروری ہے مگر عملی طور پر اس کے خلاف یعنی نیومون سحری کے وقت ہوجائے اور سورج کھڑا ہو' چاند غروب ہوجائے' اس کے باوجود پہلی رات یعنی رویت ہلال کا اعلان کردیا جاتا ہے۔ یہی صورت اس سال رمضان، شوال اور ذی الحجہ کے چاند کی ہے کہ چاند غروب ہوچکا ہے۔ سورج کھڑا ہے اور ذی الحجہ کا چاند تو پیدا ہی آدھی رات کو ہوگا۔ پیدائش سے پانچ چھ گھنٹے پہلے چاند دیکھ لینا دن کو تارے دیکھنے والی بات ہے۔ شاید ایسی گواہی دینے والوں کے پاس کوئی الٹرا ساؤنڈ قسم کی مشین ہو۔

(۵) رجب، شعبان اور رمضان تینوں مہینے تیس تیس دن کے ہوں گے۔

(۶) زمین کی محوری گردش اور سورج کے گرد گردش کے علاوہ چاند کی زمین کے گرد گردش کی وجہ سے ارتفاع قمر یعنی چاند کی بلندی سے فرق پڑتا رہتا ہے۔ اس طرح سورج کے بعد اُس کے غروب کے فرق میں بھی کمی ہوتی رہتی ہے۔ اس سال ربیع (۱) جمادی اور ذی الحجہ کا چاند ارتفاع میں زیادہ ہوگا۔ لہٰذا رمضان کا چاند ایک گھنٹہ، شوال کا چاند سوا گھنٹہ اور ذی الحجہ کا چاند از سوا گھنٹہ نظر آتا رہے گا۔

© rasailojaraid.com